

Ruth

Hilay naihulat kananyatin libdo ket peteg a nalyadi hatew. Mabaha tawo ye nalyadi kanan Ruth a maghan manged a babayi boy hiyay tungkol ha manged a dinyag na kanan ampo na a babayi a hiyay Naomi. Ket ha natey hilaynay aahawa la, hinaglapan na hilan Boaz a paltido la. Hiyay Naomi boy hiyay Elimelec a ahawa na ket padiho hilan Israelitan angkumonin ha Betlehem. Ha nagkabitil ha Israel a nahyon la, nakew hila ha Moab a kanayon a nahyon. Hiyay Ruth ket taga Moab ya. Kaya-bay aliwa yan omen kanan Naomi a maghan Judio. Agya wanabay man, ingkahal na yan anak nan Naomi ye Ruth. Pangayadi nin nangaanon taon, natey yay Elimelec a ahawa nan Naomi boy natey yayna met ye ahawa nan Ruth a homain hilan anak. Kaya-bay nag-ilyadin maidap ye bi-ay lan Naomi boy Ruth, ulita homain anan ampangalingay kanla. Kaya-bay nag-aligwat yay Naomi a muli ha Betlehem. An-imahakit na yan Ruth ye ampo na, ulita bubukod nayna. Kaya-bay nilakwanan nan Ruth ye hadili nan pamilya boy lahi ket nakilakew ya kanan Naomi.

Kananyatew a panaon, hilay babawo ket ahe hila malyadin manawid nin luta nin ahawa la a natey ana. Kaya-bay ha panlumatang la ha Betlehem, nanapol yay Naomi nin mahaley a paltido la a malyadin mangalingay kanla ha maidap a kahahaad la. Ulita hiyay kaugalian lan Israelita a no matey ye maghay laki ket

homain yan anak, hiyay mahaley a paltido na ye mangahawa kanan bawo na. Ket no magkaanak yan laki ye bawo, yain a anak ket maibilang yan anak boy mānawid nan imbawo na.

Hiyay Boaz ket mahaley layan paltido ket uli ha manged a nakem na kanlan Naomi boy Ruth, timbeh nay luta nan Elimelec uli kanan Naomi, ket ingkahal nayay Ruth ta-omen main maibilang a anak nin natey ana. Wanabay met kanan Apo Jesus, ta omen ya ha maghay mahaley a paltido. Urita hatew ha angkaidapan kitawo boy mataang kanan Apo Dioh, hinaglapan na kitawo. Ha natey yay Apo Jesus ha kodoh, timbeh na kitawo ha kapalyadiyan nin kahalanan boy in-udong na kitawo kanan Apo Dioh.

Nakew yay Elimelec boy papamilya na ha Moab

¹⁻² Hatew ha panaon a hilay mānuhga ye ampamoon ha Israel, nagkabitil ihtew. Kaya-bay hiyay Elimelec a taga Betlehem ha plobinhiyan Juda, ket nakew ya ha Moab dayon ahawa na boy hilay luway aanak la ta-omen hila kumonin ihtew. Hiyay ngalan nin ahawa na ket Naomi. Ket hilay luway aanak la, hilan Mahlon boy Kilion. Lalahi na hilan Efrata a taga banwan Betlehem.

³ Ket legan angkumonin hila ha Moab, natey yay Elimelec. Kaya-bay hiyaynay Naomi boy luway aanak na ye napatla.

⁴ Ket hilay luway aanak na, nangahawa hilan babayin taga Moab. Hiyay ngalan nin ahawa nin magha ket Orpa. Hiyay magha met ket

Ruth. Noba pangalabah nin mapo a taon nin pangumonin la ihtew,

⁵ natey yay Mahlon boy Kilion. Kaya-bay homain yaynan anak boy ahawa ye Naomi.

Nag-udong ya ha Betlehem ye Naomi lamo nayay Ruth

⁶ Legan anti yay Naomi ha Moab, nabalitaan na a in-inged na hilan Apo Dioh ye tatao na ha Israel makauli ha mahbol a pupol la. Kaya-bay nag-aligwat hilan Naomi boy mamanuyang na ta-omen hilayna umalih ha Moab.

⁷ Ha anti hilayna ha dān palakew ha plobin-hiyan Juda,

⁸ hinabi nan Naomi kanlan luwan mamanyang na, “Mag-udong kawoyna tana kanlan iindo yo. No way-omen kanged ye dinyag yo kanlan aahawa yo, wanabay met dayi kanged ye diyagen nan Apo Dioh kanyo.

⁹ Ipaluboh na dayin Apo Dioh a makaahawa kawon uman ta-omen kawo magkamain nin manged a kahahaad nin pagbi-ay ha bayo yon papamilya.” Pangayadi, inumaan na hilan Naomi ye mamanuyang na bilang patanid na kanla. Ket nakatangih hila.

¹⁰ Hinabi la kana, “Makilakew kayi kammo ha pag-udong mo kanlan lalahi mo.”

¹¹ Noba hinabi nan Naomi, “Aanak ko, adi kawoynan makilakew kangko. Mag-udong kawoyna tana kanlan tutoa yo. Ahe akoyan magkaanak nin mapag-ahawa yo.

¹² Aanak ko, muli kawoyna tana. Ahe koyna mababa ye makiahawan uman, ta matoa akoyna.

Ket agya po makaahawa ko boy manganak nin lalaki haanin a madeglem,

¹³ maagad yo hila po nayi? Mateeh yo po nayi ye ahe makiahawan uman nin kanayon uli ha pangagad yo kanla? Ahe ana malyadi yain. Aanak ko, malelele ako kanyo ta ampaduhaan na kon Apo Dioh.”

¹⁴ Pangahabi na yatew, tinumangih hilayna man nin makhaw, ket inumaan na yan Orpa ye ampo na bilang patanid na kana. Noba hiyay Ruth, tinakeh na yay ampo na.

¹⁵ Hinabi nan Naomi kanan Ruth, “Bilewen mo, muli yaynay Orpa kanlan lalahi na boy kanlan andiohen na. Kaya-bay makilakew kayna kana.”

¹⁶ Noba hinabi nan Ruth, “Adi mo koyna dayin piliten a lakwanan kata. Paolayan mo koyna dayin makilakew kammo. Agya way-ihtew man a lugal ye lakwen mo ket makilakew ako. No way-ihtew ka kumonin, ihtew ako met kumonin. Ket hilay papaltido mo, bilang koyna met paltido. Ket hiyay Apo mon Namalyadi, Apo Namalyadi koyna met.

¹⁷ No way-ihtew ka man matey, ihtew akoyna met ilbeng. Paduhaan nako dayin mabyat Apo Dioh no makihyay ako kammo, powidan bengat no kamateyan yaynay mangihyay kanta.”

¹⁸ Ha naimatonan nan Naomi a mahehpet yan makilakew kana ye Ruth, ahe yayna tinumnoy.

¹⁹ Ket impahulong lay pangumodang la anggan ha nilumateng hila ha Betlehem. Nahabekan hilay tatao ihtew ha panlumateng nan Naomi. “Hiyayna lagi ye Naomi?” wanlan babayi.

²⁰ Haanin, hinabi nan Naomi kanla, “Adi yo koyna ingaten nin Naomi,* no aliwan Mara† tana, ulita dinyag na kon malele Apo Namalyadi a Makapalyadiyan.

²¹ Hatew inumalih ako ihti a mainan. Haanin, hiyay Apo Dioh, in-udong nakoyna ihti a homainan. Kaya-bay adi yo koynan ingaten nin Naomi, ulita ampaidapan nakon Apo Namalyadi a Makapalyadiyan.”

²² Wanabay ye nalyadi kanan Naomi. Kaya-bay nag-udong ya ibat ha Moab a kalamo na yay Ruth a Moabita a manuyang na. Ha nilumateng hila ha Betlehem ket kapelhan hilan ampamupol nin sebada ye tatao ihtew.

2

Nakatatanda nayan Ruth ye Boaz ha Bangkag na

¹ Hiyay Naomi ket main yan paltido kanan Elimelec a imbawo na. Hiyay ngalan na ket Boaz. Mabatnang ya boy andangalen ya nin tatao.

² Ha maghay mangaamot, hinabi nan Ruth a Moabita kanan Naomi, “Malyadi lagi makew akon makipamulot nin inuway a nangatugnoh lan ampamalot? Ihtew ako mamulot ha dapit gulotan nin ayaman a mamaluboh kangkon mamulot nin inuway a nangatugnoh.”

“Awo anak ko,” wana met Naomi.

* **1:20** Hiyay labay habiyen nin Naomi ket angkaaliketan.

† **1:20** Hiyay labay nin Mara ket malaem.

³ Kaya-bay nakew yaynay Ruth ihtew ha bangkag, ket namulot yaynan inuway a nangatugnoh lan ampamalot. Hiyay bangkag a namulotan na, ket bangkag na met manaytin Boaz a paltido nan Elimelec. Hiyay Boaz ket mabatnang yan tao boy andangalen ya nin tatao.

⁴ Haanin, nilumateng yaynay Boaz ibat ha Betlehem. Hinabi na kanlan ampamalot, “Mikakaanti ya dayi kanyoy Apo Dioh.”

“Inged na kawo met dayin Apo Dioh”, wanla met ampamalot.

⁵ Pangayadi, tinepet nan Boaz kanan ampamaala nin pamupol, “Ayay nagbalatang yain?”

⁶ Hinabi nan māmaala, “Magha yan Moabita a nakilakew kanan Naomi ha pag-udong na ihti ibat ha Moab.

⁷ Hinabi na kangko, ‘Malyadi lawen makipamulot akon inuway a nangatugnoh lan ampamalot?’ Nangon ya po ha mahanib a ampamulot nin inuway. Ket haanin yan bengat tinumgen taomen ya magpainawa.”

⁸ Haanin, hinaleyan na yan Boaz ye Ruth boy hinabi na, “Leng-en moko, inang. Adi kayna makipamulot ha kanayon a bangkag boy adi kayna umalih ihti. Ihti kaynan bengat mamulot lamo mo hilay ipoh kon babayi.

⁹ Bilewen mo no way-ihtew hilan ampamalot ye tatao ko ket humbongen mo hilay iipoh kon babayi. Hinabi koyna kanlan tatao ko a adi laka ampakibalabalaan. Ket no angkaplangan ka, malyadi kan mangwa nin inumen mo ha hahalaw a pinno lan lanom nin tatao ko.”

¹⁰ Nilumukob yay Ruth ha adapan nan Boaz boy hinabi na, “Kanged mo man kangko agya dayohan akon bengat!”

¹¹ Nakibat yay Boaz, “Main nangihabi kangko nin tungkol ha kaganaan a manganged a dinyag mo kanan ampo mon babayi paibat po ha natey yaynay ahawa mo. Nilakwanan mo hila kano ye tutoa mo boy hiyay lugal a nangianakan kammo. Ket nakew kan kinumonin ha lugal lan tataon ahe mo katatanda.

¹² Ingalowan naka dayin Apo Namalyadi nin omen ha pangingalo mo kanan Naomi. Ta hiyay Apo Namalyadi a Namalyadi nin Israel ye nagpahalokoban mo!”

¹³ Hinabi nan Ruth, “Pahulong ako dayin ampakaaliket kamo, ama. Pinakhaw moy nakem ko ha maanoh a paghabi mo kangko, agya po maaypa ako kanlan iipoh mon babayi.”

¹⁴ Ha odah ana nin pangan, hinabi nan Boaz kanan Ruth, “Ka di! Mangwa kan tinapay ket idede mo ha maahem a alak.” Kaya-bay nakidongo yay Ruth kanlan māmalo ket binyanan na yan Boaz nin dinedemen a sebada. Nangan yay Ruth angga ha nabhoy ya. Main ya po tela.

¹⁵ Ha nideng yay Ruth, ta makew yayna man mamulot nin inuway, imbilin nan Boaz kanlan tatao na, “Paolayan yo yan mamulot ha haley nin pinteh boy adi yoya bawalan.

¹⁶ Mangoyoh kawo ingat nin inuway ha pinteh ket ibol-ihan yo ta-omen yan main puloten boy adi yoya andelawen.”

¹⁷ Namulot yay Ruth nin inuway anggan made-
glen. Ha nagiek na yaynay pinolot nan tinipon,

ket manga kagitna belyag.

¹⁸ Kinaget nan in-uli ha banwa ket impakit na kanan ampo na. In-ibyay na met kana ye tela na a pamangan a in-ibyay nan Boaz kana.

¹⁹ Tinepet na yan Naomi, “Way-ihtew ka namulot nin inuway nangon? Ayay nagbangkag nin namulotan mo? Inged naya dayin Apo Dioh ye taon nangingalo kamo.”

Hinabi nan Ruth kanan Naomi, “Hiyay namulotan kon bangkag ket konin nan nagngalan Boaz.”

²⁰ Hinabi nan Naomi kana, “Inged naya dayin Apo Dioh ye Boaz. An-ipakit na po Apo Dioh ye kangedan na kanlan tataon angkabi-ay po boy kanlan natey ana.” Hinabi na po, “Hiyay Boaz ket magha yan paltido tawo a main katungkolan a mangalingay kanta.”

²¹ Pangayadi, hinabi nan Ruth a Moabita kanan Naomi, “Hinabi na po kangkon Boaz a magpahulong akon mamulot kalamo lan tatao na anggan ha mayadi ye pamalot ha bangkag na.”

²² Hinabi na met Naomi kanan Ruth, “Awo anak ko, mamanged po a ihtew kaynan maki-lakew kanlan iipoh na a babayi, ta maka mipaloke ka no makew ka ha kanayon a bangkag.”

²³ Kaya-bay nakilakew yay Ruth kanlan babayin iipoh nan Boaz ha pamulot nin nangatugnoh a inuway anggan ha nayadi ye pamupol nin sebada boy tidigo. Ket pahulong yan kinumonin kanan ampo na a Naomi.

3

Hiyay Awok nan Ruth kanan Boaz

¹ Ha maghay mangaamot, hinabi nan Naomi kanan Ruth, “Anak ko, katapulan a ipilian kata nin mangahawa kammo a mangalingay kammo.

² Hiyay Boaz a amo lan babayin nakalamo mon nag-obda ha bangkag na ket paltido ta ya. Lengen mo kon manged. Haanin a madeplem ket magpagiek ya nin sebada.

³ Kaya-bay malyo ka boy magpabango ket ihoot moy pinakamatampa a bado mo. Pangayadi, makew ka ha panggiekan na, noba adi ka ampakit kanan Boaz anggan ha mayadi yan mangan boy minom.

⁴ Lano mida yayna, pakaedepan mo ya no wayihtew yan mida. Ket no nakatuloy yayna, lakwen mo ya ket ilukay moy oweh na ha dapit bitih na, haka kaynan mida ha aphayan na bilang pangipakit a labay moy pakalingay kana. Ket habiyen na kammo no hinyay diyagen mo.”

⁵ “Diyagen ko ye kaganaan a hinabi mo kangko,” wanan Ruth.

⁶ Kaya-bay nakew yay Ruth ha panggiekan ket dinyag nay kaganaan a imbilin nan ampo na.

⁷ Pangayadi nan mangan boy minom yay Boaz, ket manged ye tanam na. Haanin, nakew yaynan nida ha talig nin nabonton a sebada ta-omen yayna matuloy. Namapakana yan hinumaley ye Ruth ket inlukay nay oweh nan Boaz ha dapit bitih na ket nida yayna ha aphayan na.

⁸ Ha bunak anan madeplem, nakaimukat yay Boaz. Binumaling ya ket pamakakit na a main babayin ampida ha aphayan na, naigat ya.

⁹ “Aya ka?” wanan Boaz.

“Hiko yay Ruth a ipoh mo,” wanan Ruth. “Magha ka kanlan mahaley a paltido ko a main katungkolan a mangalingay kangko. Pakep-kepan mo ko bilang pagkakitan a ikahal mo ko boy kalingayen.”

¹⁰ Hinabi nan Boaz, “Inged naka dayin Apo Dioh. Yatin kangedan a dinyag mo haanin ket mamanged ya dinan ha dinyag mo hatew kanan ampo mo, ulita ahe ka nanapol nin bayon tao, mabatnang man o maidap.

¹¹ Ket haanin, adi ka angkahindak, inang. Diyagen koy kaganaan a an-awoken mo. Tanda lan kaganaan a kabanwa ko a manged kan babayi.

¹² Peteg pa a magha kon mahaley a paltido mo a main katungkolan a mangalingay kammo, noba main po maaahaley a paltido mo dinan ko.

¹³ Ihti kayna matoloy haanin a madeglem ket lano mahanib, no labay na yan diyagen ye katungkolan na kammo bilang māngalingay mo, manged ya. Noba no ahe na labay, hikoyna. An-ipangako ko ha ngalan nan Apo Namalyadi a angkabi-ay a hikoy mangalingay kammo. Hali awod, ihti kaynan mikahumda.”

¹⁴ Kaya-bay natuloy yay Ruth ha aphayan nan Boaz anggan mahanib. Noba bayo hilan nimata ye kanayon, nuna yaynan nimata ye Ruth ta-omen laya ahe mabalayan nin tatao. Ta hinabi nan Boaz, “Ahe ko labay a main makatanda a main babayin nakew ihti ha panggiekan.”

¹⁵ Hinabi nan Boaz kanan Ruth, “Ilakew mo di ye kepkep mo boy ibiklal mo.” Imbiklal nan Ruth ye kepkep na ket binohbohan nan Boaz

nin sebada* angga ha mababa nan kadten. Ket impalonto na ha ō nan Ruth. Ket nuli yayna met ha banwa ye Boaz.

¹⁶ Panlumatang nan Ruth ha angkunaan la, tinepet na yan ampo na, “Way-omen yay nilakew mo anak ko?” Ket hinabi nan Ruth ye kaganaan a dinyag nan Boaz.

¹⁷ Hinabi na po Ruth, “Binyan nako nin sebada angga ha mababa kon kadten, ta hinabi na, ‘Agko labay a muli kan homain kaget kanan ampo mo.’”

¹⁸ Hinabi nan Naomi, “Mangagad ka tana, anak ko, anggan ha matandaan moy kalalakwan nin yati. Ahe yan makatana ye Boaz haanin a mangaamot anggan ha maipatonong na ye awok mo kana.”

4

Ingkahal nayan Boaz ye Ruth

¹ Nakew yay Boaz ha dapit ilwangan nin banwa, ket nikno ya ihtew. Ha anhumapid yaynay maaahaley a paltido la a andektan nan Boaz, hinabi na kana, “Gayyem! Ka di po boy mikno ka.” Ket hinumaley yan peteg boy nikno ya.

² Hinagyat na hilan Boaz ye mapo a māmaala nin banwa ket hinabi na kanla, “Mikno kawo di.” Ha nakaikno hilayna,

³ hinabi nan Boaz kanan paltido na, “Nag-udong yaynay Naomi ibat ha Moab ket labay na yan ilako ye bangkag nan Elimelec a paltido ta.

* **3:15** Ha Hebrew, anem a takal.

⁴ Ket ha ihip ko katapulan mon matandaan yati. No labay mo, haliwen mo ha adapan lan māmapteg a māmaala nin banwa. Noba no ahe mo labay, habiyen mon bengat kangko ta-omen ko matandaan. Ta hiyay kaptegan ket hikay unan main katulidan a manaliw, ikalwa kon bengat.”

“Awo, haliwen ko,” wanan paltido na.

⁵ Noba hinabi nan Boaz, “No haliwen mo kanan Naomi ye bangkag, ket katapulan a ikahal mo yay Ruth a Moabitan bawo. Ha wanabay, no magkaanak kawoyna, hiyay bangkag ket mikakaantin pagkonin nin pamilya nan paltido ta a natey ana.”

⁶ Pamakange nan paltido na, hinabi na, “No wanabay awod, ahe koyna haliwen ye bangkag. Ta no magkamain kayin anak a laki, ket kumandi ye bangkag a tawiden lan aanak ko. Hikaynan bengat ye manaliw nin bangkag. Agkoyna haliwen.”

⁷ Kananyatew a panaon ha Israel, bilang pamapteg nin panaliw o panagili nin nagkonin nin luta, hiyay alan a nagkonin ket an-alihen nay ihtiping na ket ibyay na kanan manaliw nin luta. Wanabay ye andiyagen lan Israelita bilang pamapteg ha napaykahundoan la.

⁸ Kaya-bay ha pangahabi nan maaahaley a paltido la a, “Hikaynan bengat Boaz ye manaliw nin bangkag,” ket inalih nay ihtiping na ket in-ibyay na kanan Boaz.

⁹ Hinabi nan Boaz kanlan māmaala nin banwa boy kanlan kaganaan a anti ihtew, “Haanin a mangaamot, hikawo ye makapipapteg a hinaliw

koyna kanan Naomi ye kaganaan a bangkag nan Elimelec a tawid lan Kilion boy Mahlon.

¹⁰ Boy magha po, ikahal ko yay Ruth a Moabita a imbawo nan Mahlon ta-omen ya mikakaantin pagkonin nin pamilya nin natey ye bangkag. Ha wanabay, ahe laya maliwaan nin papaltido na boy kabanwa na ye ngalan na. Haanin a mangaamot, hikawo ye makapipapteg kananyati.”

¹¹ Hinabi la met māmaala nin banwa boy hilay kanayon a anti ihtew, “Awo! Hikayi ye māmapteḡ. Diyagen na dayin Apo Dioh kanan mapag-ahawa mo ye omen ha dinyag na kanlan Raquel boy Lea a nanganak nin malabong a nag-ilyadin lalahi nin Israel. Hika dayi ye makapalyadiyan ha Efrata boy angkabalitaan a tao ha Betlehem.

¹² Makauli kananyatin babayi, biyan naka dayin Apo Dioh nin malabong a aanak yo. Ket hiyay pamilya mo, omen hila dayi kalabong ha pamilya nan Perez a anak lan Juda boy Tamar.”

¹³ Kaya-bay hiyay Boaz, ingkahal na yay Ruth, ket in-uli naya ha baey na. Nilalay naya, ket makauli ha kapalyadiyan nan Apo Dioh, binumuktot ya. Ket nanganak yan laki.

¹⁴ Hinabi lan babayi kanan Naomi, “Galangen yay Apo Dioh! Ta haanin a mangaamot ket binyan na ka nin apo a mangalingay kammo. Mag-ilyadi ya dayin angkabalitaan ha Israel!

¹⁵ Hiyabay ye mamakhaw boy mangalingay kammo, lano matoa kayna. Minged ka ta hiyay nag-anak kana ket hiyay manuyang mo a ampingado kammo. Ket igit yan mamanged dinan ha piton aanak a laki.”

¹⁶ Haanin, kingwa na yan Naomi ye ongi ket binibi naya. Ket hiyaynay ampangalingay kanan ongi.

¹⁷ Hinabi lan babayin kakaaluba nan Naomi, “Main yaynan apo a laki ye Naomi!” Ket pinangalanan la yan Obed. Hiyay Obed ye bapa nan Jesse a bapa nan David.

Hilay Nangaunan Tutoa nan David

¹⁸ Hilati ye lalahi nan Perez. Hiyay Perez ye bapa nan Hezron.

¹⁹ Hiyay Hezron ye bapa nan Ram, hiyay Ram ye bapa nan Aminadab.

²⁰ Hiyay Aminadab ye bapa nan Nashon. Hiyay Nashon ye bapa nan Salmon.

²¹ Hiyay Salmon ye bapa nan Boaz. Hiyay Boaz ye bapa nan Obed.

²² Hiyay Obed ye bapa nan Jesse. Hiyay Jesse ye bapa nan David.

Ayta Abellen

Ayta, Abellen: Ayta Abellen (New Testament+)

copyright © 2020-2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ayta, Abellen

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Apr 2025 from source
files dated 25 Apr 2025

05a1bfd1-4534-5761-ade7-123a56da354c